

V E N D I M
Nr. 6, datë 11.10.2002

“NE EMER TE REPUBLIKES”

Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte te perbere nga:

Thimjo KondiKryesues
Perikli ZahariaAnetar
Kristaq Ngjela “
Ylvi Myrtja “
Agron Lamaj “
Natasha Sheshi “
Spiro Spiro “
Nikoleta Kita “
Bashkim Caka “

Artan Hoxha “
Valentina Kondili “
Vladimir Metani “
Vladimir Bineri “
Zamir Poda “
Evgjeni Sinoimeri “
Irma Bala “
Metush Saraci “

ne seancen gjyqesore te dates 11.10.2002, moren ne shqyrtim ceshtjen penale nr. 7, qe i perket:

KERKUES: EDMIR GJOKICAJ, i biri i Xhevdetit, i datelindjes 1973, banues ne Shkoder, i denuar.

OBJEKTI: Rishikimi i vendimit penal te formes se prere Nr. 85, date 17.3.2000, te Gjykates se rrethit Gjyqesor Shkoder.

Gjykata e Rrethit Gjyqesor Shkoder, me vendimin nr. 256, date 22.10.2001, ka vendosur mospranimin e kerkeses per rishikimin e vendimit penal nr. 85, date 17.3.2000 te po asaj gjykate, dhene ndaj te denuarit Edmir Gjokicaj.

Gjykata e Apelit Shkoder, me vendimin Nr. 197, date 21.12.2001 vendosi ndryshimin e vendimit te mesiperm, pranimin e kerkeses per rishikim dhe kthimin e akteve Gjykates se shkalles se pare te rrethit gjyqesor Shkoder, per shqyrtimin e ceshtjes.

Kunder vendimit te Gjykates se Apelit Shkoder ka ushtruar rekurs prokurori, i cili kerkon prishjen e tij dhe kthimin e ceshtjes po asaj gjykate per rishqyrtim duke parashtruar keto shkaqe:

- Ne kerkesen per rishikim jane paraqitur si prova te reja tre deklarata noteriale mbi bazen e te cilave kerkohet shqyrtimi i ceshtjes e dhenia e pafajesise. Keto tre deklarata gjykata i quan ligjore e te marra konform rregullave procedurale duke mos patur parasysh kerkesat e neneve 450 e 452 te K.Pr.Penale.

- Deklarat noteriale te paraqitura nuk mund te konsiderohen prova te reja e ato nuk mund te sjellin bindje per tu trajtuar ne gjykimin e ceshtjes.

Kolegji Penal i Gjykates se Larte, me vendimin nr. 353, date 23.5.2002, vendosi kalimin e ceshtjes ne Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte per unifikim te praktikës gjyqesore ne lidhje me ceshtjet e meposhtme:

1. Ne kuptim te nenit 453/2 te K.Pr.Penale, a ka te drejte prokurori te beje ankim kunder vendimit te pranimit te kerkeses per rishikim dhe ne pergjithesi, pala jo kerkuese, kunder vendimit te pranimit te kerkeses?

2. Çfare do te kuptohet me rregullimin ligjor te parashikuar nga neni 450, pika 1, shkronja “c”, kur thuhet se: “Kur pas vendimit kane dale, ose jane zbuluar prova te reja..”? Per kete duhen patur parasysh edhe ato prova qe nuk jane shqyrtuar gjate gjykimit dhe qe nuk jane kerkuar nga palet, megjithese direshin prej tyre, apo vetem ato qe jane zbuluar pas dhenies se vendimit, me kusht qe pala qe e kerkon te mos kish dijeni per ekzistencen e tyre?

KOLEGJET E BASHKUARA TE GJYKATES SE LARTE,

pasi degjuan relacionet e anetareve Nikoleta Kita dhe Bashkim Caka, prokurorin Artur

Selmani, i cili kerkoi lenien ne fuqi te vendimit te Gjykates se Apelit Shkoder, perfaqesuesin e kerkuesit avokat Fatos Shanaj, i cili kerkoi lenien ne fuqi te vendimit te Gjykates se Apelit Shkoder dhe pasi e biseduan ceshtjen ne teresi,

V E R E J N E:

Vendimi nr. 197, date 21.12.2001, i Gjykates se Apelit Shkoder eshte i pabazuar ne ligj dhe si i tille duhet te priset.

Gjate shqyrtimit te akteve qe ndodhen ne dosjen penale qe i perket kerkuesit Edmir Gjokicaj dhe gjate gjykimit te ceshtjes ne Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte, u konstatua se, me vendimin nr. 85, date 17.3.2000, kerkuesi eshte deklaruar fajtor per krimet e vrasjes me dashje dhe te mbajtjes pa leje te armeve luftarake, parashikuar nga nenet 76 dhe 278/II te Kodit Penal per te cilat u denua me 15 (pesembedhete) vjet burgim, vendim, i cili u la ne fuqi nga Gjykata e Apelit Shkoder, me vendimin e saj nr. 54, date 28.04.2000 dhe nga Kolegji Penal i Gjykates se Larte, me vendimin nr. 482, date 10.11.2000, te tij.

Me date 2.10.2001, avokatet Kujtim Capo e Bahri Piri paraqiten, ne Gjykatën e rrethit gjyqesor Shkoder, kerkese per rishikimin e vendimit te saj nr. 85, date 17.3.2000, me pretendimin se, pas dhenies se ketij vendimi, jane zbuluar prova te reja, te paditura me pare, qe hedhin drite mbi pafajesine e kerkuesit.

Bashke me kerkesen, si prova te reja, te zbuluara rishtazi, ne kuptim te nenit 450/c te K.Pr.Penale, u paraqiten tre deklarata ne emer te shtetasve Ruzhdi Tafili, Skender Mani dhe Nazmi Mehja, (pa shenuar daten e leshimit te tyre), nenshkrimet e te cileve jane vertetuar nga noteri Klement Radovani, me 12.10.2001.

Me ane te ketyre deklaratave, ata shprehen se, ditën dhe oren e vrasjes (per te cilen eshte deklaruar fajtor dhe denuar kerkuesi), e kane pare ate, duke festuar ditelindjen, duke ngrene e duke pire, ne fshatin Zus, vend ky i ndryshem nga vendi ku kishte ndodhur ngjarja.

Gjykata e rrethit gjyqesor Shkoder, me vendimin nr. 256, marre ne dhomen e keshillimit me date 22.10.2001, vendosi mospranimin e kerkeses me arsyetimin se ajo eshte bere jashte rasteve te parashikuara nga neni 450 i K.Pr.Penale dhe se kuptimi i shkronjes "c" te kesaj dispozite eshte qe prova e pretenduar te kete ekzistuar ne kohen e kryerjes se vepres penale, por objektivisht, ajo nuk njihej ose nuk mund te merrej.

Ky vendim u ndryshua nga Gjykata e Apelit Shkoder, duke vendosur pranimin e kerkeses per rishikim me arsyetimin se ajo eshte bere ne perputhje me kerkesat e nenit 450/c te K.Pr.Penale.

Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte arriten ne perfundimin se vendimi i Gjykates se Apelit Shkoder eshte marre jo ne perputhje me kerkesat e K.Pr.Penale.

Perveç kesaj, ne marrjen e vendimit nga ana e asaj gjykate (Gjykates se Apelit Shkoder) nuk jane patur parasysh edhe disa parregullsi ne dokumentacionin e paraqitur nga kerkuesi bashke me kerkesen per rishikim, parregullsi qe jane lejuar nga gjykata e shkalles se pare, qe ne fillim kur eshte depozituar ky dokumentacion ne sekretarine e asaj gjykate dhe te cilat jane anashkaluar, pa u vene ne dukje, edhe nga Gjykata e Apelit Shkoder.

Keshtu, nga shqyrtimi i akteve qe ndodhen ne dosje, konstatohet se, ne vete kerkesen qe eshte paraqitur, nga avokatet, per rishikim, nuk eshte shenuar data ne te cilen ajo eshte perpiluar. Nderkohe, konstatohet se, ne permbajtjen e kesaj kerkese, pervec te tjerave, thuhet se i paraqiten gjykates, bashkengjitur, deklaratat e shtetasve Ruzhdi Tafili, Skender Mani e Nazmi Nuh Mehja.

Mirepo, megjithese, ne te tre keto deklarata nuk eshte shenuar data e leshimit, ne shpinen e seciles prej tyre, figuron autentifikimi i nenshkrimit te deklaruesve nga noteri Klement Radovani, autentifikim qe mban datën 12.10.2001, dmth 16 dite pas dates qe mban shenimi per ardhjen e kerkeses per rishikim ne gjykatën e shkalles se pare.

Keto parregullsi ngjallin dyshime se sekretaria gjyqesore ka lejuar qe edhe pas depozitimit te akteve e formimit te dosjes te behen nderhyrje ne to, duke kompromentuar rende rregullsine e procesit gjyqesor, mbasi nuk ka asnje garanci per nje proces te paanshem, objektiv e te ndershem.

Parregullsi te kesaj natyre diktonin kthimin, ne rruge administrative, pa veprim, te ketyre akteve, nga ana e sekretarise se gjykates dhe meqenese ato u lejuan derisa kerkesa u shqyrtua ne dhomen e keshillimit dhe ceshtja arriti per t'u gjykuar ne gjykatën e apelit, kjo e fundit duhej te vendoste mosmiratimin e ankimit, duke i vene ne dukje, ne vendimin e saj, keto parregullsi, si te meta

serioze per gjykatën e shkallës së parë.

Përsa u takon problemet ligjore, që kanë lindur gjatë gjykimit të çështjeve me objekt rishikimin e vendimeve penale të formës së prërë, për unifikimin e të cilave kjo çështje ka ardhur në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, këto kolegje arriten në përfundimet e mëposhtme:

Përsa i përket çështjes së parë që është shtruar për unifikimin e praktikës gjyqësore të deritanishme, sipas së cilës a ka të drejtë prokurori, dhe në përgjithësi pala jo kerkuese, të bëjë ankim kundër vendimit të pranimit të kërkesës për rishikim, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë çmojnë se kësaj çështjeje i duhet dhënë përgjigje e kushtëzuar me ndryshimet që janë bërë në K.Pr.Penale, në lidhje me institutin e rishikimit të vendimeve penale të formës së prërë, me ligjin nr. 8813, datë 13.6.2002, “Për disa shtesa e ndryshime në ligjin nr. 7595, datë 21.3.1995 “Kodi i Procedurës Penale të Republikës së Shqipërisë”, ndryshime këto të bëra nga ligjvënisi pasi për kërkesën për rishikim, objekt shqyrtimi në këto kolegje, ishin marrë vendimet përkatëse si nga gjykata e shkallës së parë, ashtu edhe nga ajo e apelit. Kjo ka të bëjë sidomos me faktin se, ndryshe nga ç’parashikohej në nenin 452 të K.Pr.Penale, (të pandryshuar) që kërkesa e rishikimit paraqitej në sekretarinë e gjykatës së rrethit që kishte dhënë vendimin, e cila e shqyrtonte atë në dhomen e keshillimit, me ndryshimet që ka pësuar kjo dispozitë, kërkesa bashkë me provat dhe dokumentet eventuale që e përligjin atë, paraqitet në sekretarinë e Gjykatës së Lartë (neni 57 i ligjit nr. 8813, datë 13.6.2002), Kolegji Penal i së cilës e shqyrtonte atë në dhomen e keshillimit, pa praninë e paleve. Vendimi i këtij kolegji është i formës së prërë, si kur vendoset mospranimi, ashtu edhe pranimi i kërkesës (neni 58 i ligjit nr. 8813, datë 13.6.2002). Kështuqë, problemi nëse ka apo jo të drejtë prokurori dhe në përgjithësi pala jo kerkuese të bëjë ankim kundër vendimit të pranimit të kërkesës për rishikim, vetvetiu duhet të konsiderohet i kapërcyer tashmë.

Në rastet kur Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë pranon kërkesën për rishikim, vendos prishjen e vendimit të formës së prërë dhe çështjen e dërgon për rigjykim, nga një tjetër trup gjyqësor, në gjykatën e shkallës së parë që ka dhënë vendimin ose në gjykatën e apelit, kur kërkesa është bërë vetëm kundër vendimit të kësaj të fundit.

Kuptohet që, në këto raste edhe prokurori dhe në përgjithësi pala jo kerkuese, legjitimohet të ushtrojë të gjitha të drejtat e pjesëmarrësve në procesin penal, përfshirë edhe të drejtën e ankimit, në gjykatën me të lartë, kundër vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe të apelit kur nuk është i të njëjtit mendim me mënyrën e zgjidhjes së çështjes së rishikuar, tashmë, prej tyre.

Në këtë përfundim arrihet duke u nisur nga përmbajtja e dispozitës së nenit 455/1 të K.Pr.Penale, sipas së cilës në gjykimin e rishikimit respektohen dispozitat e gjykimit të shkallës së parë brenda kufijve të shkaqeve të parashtruara në kërkesën e rishikimit.

Në lidhje me çështjen tjetër që është shtruar për unifikimin para Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, e cila ka të bëjë me kuptimin e shkronjës “c” të nenit 450 të K.Pr.Penale, për të arritur në përfundime sa më të sakta e të drejta në harmoni me frymën e përgjithshme të legjislacionit procedural penal në fuqi në Republikën e Shqipërisë dhe me qëllimin e ligjvëniesit në parashikimin e institutit të rishikimit të vendimeve penale të formës së prërë, gjatë shqyrtimit të kësaj çështjeje, Kolegjet e Bashkuara, çmojnë se duhet patur parasysh jo thjesht dhe vetëm kuptimin e përmbajtjes së kësaj shkronje, por interpretimi teresor i kësaj dispozite në frymën e kuptimit dhe qëllimit të institutit të rishikimit, në përgjithësi dhe të problemeve që zgjidhen në praktike nepermjet zbatimit drejt të dispozitave të këtij instituti rast pas rasti, në veçanti, në kuader të dhenies së drejtesisë në kuptimin e plote të kësaj fjale, dmth për dhenien dhe zbatimin përfundimtar të vendimeve penale që i përgjigjen realitetit të vërtetës.

Dihet se, rishikimi i vendimeve penale të formës së prërë është një mjet i jashtëzakonshëm, madje i vetmi, që parashikohet nga ligjvënisi në K.Pr.Penale për të ndërruar gabimet e mundshme gjyqësore, (në lidhje me vendimet e formës së prërë).

Procesi gjyqësor që zhvillohet nepermjet rishikimit, nuk është një proces thjeshtë revizionimi, (në kuptimin e ngushtë të fjales), të një procesi të mëparshëm, por gjykata në përfundim të tij, mbasi administron e vlerëson faktet, rrethanat dhe provat që janë paraqitur rishtaz nga palët, së bashku dhe në harmoni me provat, rrethanat dhe faktet e administruara dhe të vlerësuara në përfundim të gjykimit të mëparshëm, mund të arrijë në përfundime të ndryshme, madje dhe krejtësisht të kundërta me ato që kishte arritur në gjykimin e parë dhe të japë vendim po krejtësisht të kundërt. Nga vendim fajësie që mund të jete dhënë në përfundim të gjykimit të parë, gjykata, në përfundim të gjykimit të rishikimit mund të dale me vendim pafajësie (kur kërkesa e rishikimit bëhet nga pala e të dënuarit) dhe

anasjelltas (kur kërkesa e rishikimit bëhet nga prokurori).

Është pikerisht kjo arsyeja që ligjvënisi rishikimin e vendimeve të formës së prërë e ka lejuar vetëm në rastet rigorozisht të përcaktuara, të cilat i ka parashikuar, në mënyrë të shprehur, në një dispozitë të posaçme të K.Pr.Penalë, konkretisht në nenin 450 të tij, të cilën e ka emërtuar “Rastet e rishikimit”.

Sipas kësaj dispozite, rishikimi mund të kërkohej nga palët vetëm nëqoftëse ekzistonte ndonjëri prej shkaqeve të parashikuara shprehimisht në të dhe për asnjë shkak dhe rast tjetër. Shkaqe të tilla janë: a) kur faktet e vëna në themel të vendimit nuk pajtohen me ato të një vendimi tjetër të formës së prërë; b) kur vendimi është bazuar në një vendim të gjykatës civile, i cili është revokuar me pas; c) kur pas vendimit kanë dalë ose janë zbuluar prova të reja, të cilat vetëm ose së bashku me ato që janë vlerësuar një herë, tregojnë se vendimi është i gabuar dhe ç) kur vërtetohet se vendimi është dhënë si pasojë e falsifikimit të akteve të gjyqimit, ose të një fakti tjetër të parashikuar nga ligji si veprim penal.

Ekzistenca, qoftë edhe vetëm e njerit prej këtyre rasteve, shërben si shkak për të kërkuar rishikimin e një vendimi penal të formës së prërë.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, konstatojnë se, në praktiken e deritanishme, pas hyrjes në fuqi të K.Pr.Penalë, rishikimi është kërkuar nga palët, (kryesisht nga i denuari ose përfaqësuesi i autorizuar prej tij), me pretendimin se, pasi vendimi i dhënë ka marrë formë të prërë, kanë dalë ose janë zbuluar prova të reja dhe për këtë është pretenduar se vendimi është i gabuar dhe duhet të rishikohet.

Gjate gjyqimit të këtyre kërkesave, qoftë në dhomen e keshillimit (kur është vendosur mospranimi) ashtu edhe gjate shqyrtimit gjyqësor (kur kërkesat janë pranuar dhe çështja është rigjykuar) janë konstatuar interpretime të ndryshme në lidhje me faktin se çdo të kuptohet me “prova të reja”, si dhe se kur do të quhet se ato kanë dalë ose zbuluar pas dhenies së vendimit. Për rrjedhojë, janë mbajtur qëndrime të ndryshme, shpesh edhe kontradiktore, sikurse ka ndodhur edhe midis qëndrimeve që janë mbajtur nga gjykata e rrethit gjyqësor dhe ajo e apelit Shkoder, ndaj kërkesës së përfaqësuesve të të denuarit Edmir Gjokicaj, çështje që ka ardhur për zgjidhje dhe unifikim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arrijnë në përfundimin se vendimi nr. 197, datë 21.12.2001, i Gjykatës së Apelit Shkoder është i gabuar, pasi është marrë në kundërshtim me ligjin. Nga ana e kësaj gjykate është interpretuar gabim kuptimi i përmbajtjes së shkronjës “c”, të nenit 450 të K.Pr.Penalë, pasi kërkesa për rishikim që është paraqitur nga përfaqësuesit e të denuarit Edmir, edhe sikur të mos ekzistonte parregullsia që u përmenden në pjesën e parë të këtij vendimi, nuk i plotëson kushtet për t’u konsideruar si një nga rastet që ligjvënisi ka parashikuar se mund të kërkohej rishikimi i vendimeve penale të formës së prërë.

Deklaratat e leshuara nga tre shtetas të ndryshëm nuk mund të konsiderohen prova, ashtu sikurse kërkohej, në formë qartësisht të shprehur, në shkronjën “c” të nenit 450 të K.Pr.Penalë.

Si shkresat, dokumentat, ashtu edhe objektet të natyrës materiale, për t’u paraqitur si shkak për rishikimin e vendimit duhet të plotësojnë bashkërisht dy kushte: së pari, të kenë dalë ose të jenë zbuluar pasi vendimi kishte marrë formë të prërë dhe së dyti, nga pikepamja e formës procedurale, të jenë prova, në kuptimin që i jep prova ligjvënisi në dispozitën e nenit 149 të K.Pr.Penalë.

Ato, jo vetëm që duhet të përmbajnë njoftime mbi faktet e rrethanat që lidhen me veprimet penale për të cilat është deklaruar fajtor dhe denuar personi, por edhe të jenë marrë nga njeri prej burimeve të parashikuara në ligjin procedural penal, në përputhje me rregullat e caktuara prej tij dhe që shërbejnë për të vërtetuar moskryerjen prej tij të veprës penale, kërkesa kështu që nuk i plotësojnë deklaratat e paraqitura si shkak për rishikim në rastin konkret.

Fakti që, pasi janë leshuar, ato u autentifikuan nga ana e një noteri, ashtu edhe sikurse ato të ishin redaktuar teresisht prej tij (noterit) nuk sjell asnjë ndryshim në ato që u thanë me lart, pasi deklaratimet e bera para një noteri nuk u japin atyre cilësinë e provës në kuptimin e nenit 149 të K.Pr.Penalë.

Në lidhje me çështjen tjetër që shtrohet për unifikim para Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë dhe që ka të bëjë me shprehjen e përdorur nga ligjvënisi: “Kur pas vendimit, kanë dalë, ose janë zbuluar prova të reja...”, duhen patur parasysh edhe ato prova që nuk janë shqyrtuar gjate gjyqimit dhe që nuk janë kërkuar nga palët, megjithatë dihet prej tyre, apo vetëm ato që janë zbuluar pas dhenies së vendimit, me kusht që pala që e kërkon të mos kish dijeni për ekzistencën e tyre, kolegjet, arrijnë në përfundimin se prova që shërben si shkak për rishikim duhet të jetë e re, në

kuptimin qe ajo te kete dale ose te jete zbuluar pasi vendimi te kete marre forme te prere.

Ne lidhje me kete ligjvneni ka perdorur shprehjet: "... kane dale" ose "jane zbuluar". Kuptimi i ketyre dy shprehjeve, nga pikepamja e qellimit te perdorimit te tyre, ne permbajtjen e shkronjes "c" te nenit 450 te K.Pr.Penale, eshte i njejte. Ne te dy rastet behet fjale per prova, te cilat, megjithese kane ekzistuar objektivisht ne kohen kur u shqyrtua ceshtja, ato nuk ishin paraqitur nga palet deri ne momentin qe vendimi ka marre forme te prere, pasi ekzistenca e tyre nuk dihej, deri atehere, prej tyre (paleve). Mosdijenja e paleve per ekzistencen e ketyre provave, ne keto raste e ka burimin ose ne mosthellimin e tyre ne procesin e zbulimit ose ne pamundesine dhe pengesat reale qe ato mund te kene hasur gjate ketij procesi.

Veshtiresite dhe pengesat ne keto raste mund ta kene burimin sa ne mosthellimin dhe mungesat profesionale te personave qe jane te ngarkuar me zbulimin dhe administrimin e provave, te nje vepre penale, aq edhe ne veprimtarine keqberese te personave te interesuar, per fshehjen, prishjen dhe manipulimin e tyre.

Dallimi midis shprehjeve "... kane dale..." dhe "... jane zbuluar", konsiston ne faktin se shprehja e pare perdoret ne rastin kur ekzistenca e provave te reja qe kane lidhje me nje vendim penal te formes se prere te meparshem evidentohet gjate nje procesi hetimor ose gjyqesor tjetër, i cili nuk ka lidhje me ceshtjen per te cilen eshte dhene vendimi qe kerkohet te rishikohet dhe jane fiksuar ne aktet procedurale (proces-verbalet) e dosjes perkatese. Kurse e dyta, kur palet e interesuara, per te verifikuar pretendimet ose dyshimet e tyre ne lidhje me vertetesine dhe drejtesine e vendimit te dhene, kryejne veprimtari verifikuese, mbasi ky vendim ka marre formen e prere.

Duke u bazuar ne sa u tha me lart, Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte arriten ne perfundimin se provat qe direshin prej paleve, qe para se vendimi te merrte formen e prere, nuk mund te konsiderohen prova te reja, ne kuptim te shkronjes "c" te nenit 450 te K.Pr.Penale, pavaresisht nga arsyeja e mosparaqites se tyre ne ate kohe.

PER KETO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte bazuar ne nenin 441/c te K.Pr.Penale,

V E N D O S E N:

Prishjen e vendimit nr. 197, date 21.12.2001, te Gjykates se Apelit Shkoder dhe lenien ne fuqi te vendimit nr. 256, date 22.10.2001, te Gjykates se rrethit gjyqesor Shkoder.

Ky vendim unifikues te dergohet per botim ne Fletoren Zyrtare.

MENDIMI I PAKICES

Kemi mendimin se trajtimi i problemit dhe per pasoje zgjidhja e ceshtjes me vendimin e shumices nuk eshte i drejte.

Vendosja e institutit te "rishikimit" ne K.Pr.Penale miratuar me ligjin nr. 7905 date 21.3.1995, i cili ne vetvete eshte nje mjet i rendesishem ankimi qe jep mundesine per rivendosjen e nje te drejte qe mund te jete shkelur, krijoi hapesire per palet ne gjykim qe ta ushtrojne kete te drejte ne perputhje me kriteret e percaktuara. Ky institut parashikohet ne kreun e IV te Kodit Penal ne 13 nene. Neni 449 percakton ne piken 1 se " ne rastet e caktuara me ligj lejohet ne cdo kohe rishikimi i vendimit qe ka marre formen e prere, edhe kur denimi eshte ekzekutuar ose eshte shuar" dhe ne piken 2 "vendimet e pafajesise per krime mund te rishikohen me kerkesen e prokurorit, por me kusht qe te mos kene kaluar 5 vjet nga dhenia e vendimit".

Nga permbajtja e ketij neni dhe e nenit 451 te K.Pr.Penale del qarte se kerkesa per rishikim mund te behet nga i denuari ose kujdestari i tij (dhe kur ai ka vdekur nga trashegimtari apo nje i aferm i tij) dhe nga prokurori prane gjykates qe ka dhene vendimin.

Pa dashur te trajtojme gjithë problemet qe parashikohen per rishikimin ne K.Pr.Penale, ashtu siç u trajtua ne shqyrtimin e ceshtjes nga Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte, problemin baze e perben neni 450 i K. Pr. Penale qe parashikon se kur mund te kerkohet rishikimi. Rastet qe parashikohen ne germen "a", "b" te atij neni, jane te kuptueshme dhe nuk kane lindur probleme ne praktike (kur faktet e vena ne temel te vendimit nuk pajtohen me ato te nje vendimi tjetër te formes

se prere dhe kur vendimi eshte bazuar ne nje vendim te gjykates civile, i cili eshte revokuar me pas). Po e njejta gje duhet thene edhe per rastin e parashikuar ne piken “ç” (kur vertetohet se vendimi eshte dhene si pasoje e falsifikimit te akteve te gjykimit ose te nje fakti tjetër te parashikuar nga ligji si veper penale).

Probleme kane lindur ne vazhdimesi ne praktiken gjyqesore lidhur me zbatimin e rasteve qe parashikohen ne germe “c” te nenit 450 te K.Pr.Penale ku thuhet:

“Kur pas vendimit kane dale ose jane zbuluar prova te reja, te cilat vetem ose se bashku me ato qe jane vleresuar njehere, tregojne se vendimi eshte i gabuar”.

Nga permbajtja e kesaj germe dalin disa probleme si :

a. ç’duhet te kuptohet me termat “kane dale ose jane zbuluar prova te reja”;

b. po termi prova te reja ne kete rast si duhet kuptuar, ne çforme do te merret, kush do ta marre, ne ç’forme do t’i paraqitet gjykates?

Duke qene nje mjet i vecante ankimi (por shume i rendesishem ne disa raste per menjanimin e shkeljeve qe kane sjelle si pasoje marrjen e nje vendimi penal gjyqesor jo te bazuar) dhe nga permbajtja qe ka neni 450, del qarte se rastet e ushtrimit te kesaj te drejte jane te kufizuara. Kryesisht, ne praktiken e gjykatave, vihet re se kerkesa per rishikim te vendimeve jane bere vetem ne mbeshtetje te germes “c” dhe per kete qellim nga te pandehurit apo mbrojtësit e tyre jane marre deklarata me shkrim nga persona qe kane paraqitur rrethana te reja te ndryshme nga ato qe jane marre ne gjykimin e ceshtjes e qe vene ne dyshim permbajtjen e atij vendimi gje qe, nese e cmon e pranon gjykata, mund te sherbeje si baze per rishikimin apo dhe prishjen e nje vendimi gjyqesor te dhene me pare.

Per te ruajtur autenticitetin dhe saktësuar identifikimin e personave qe tregojne rrethana te reja, keto deklarime jane bere para noterit (gje qe tregon edhe faktin se i pandehuri apo mbrojtësi i tij ne kete menyre kerkon te rritin pergjegjesine e personit qe ka bere deklarime e qe ato me pas, ne gjykim, te mos shtremberohen), dhe i jane paraqitur gjykates si prova te reja. Gjykatat jane shprehur per pranimin apo jo te kerkeses per rishikim mbi keto deklarata.

Me te drejte Kolegji Penal i Gjykates se Larte, duke ndjekur praktiken gjyqesore, e ka derguar kete ceshtje per shqyrtim dhe unifikim te praktikës ne Kolegjet e Bashkuara te Gjykates se Larte. Kjo per faktin qe u shtrua ne forme pyetjeje edhe me lart se çduhet kuptuar “me prova te reja e si do te merren keto” sepse ne kuptimin e mirefillte te fjales vete deklaratat qofshin apo jo te bera para noterit nuk mund te trajtohen si prova.

Rendesia e ketij vendimi unifikues ka vlerat e tij pavaresisht nga fakti se me ndryshimet e bera ne K.Pr.Penale me ligjin nr. 8813 date 13.6.2002 kompetente per gjykimin e kerkesave per rishikim eshte Gjykata e Larte. Kjo jo vetem per faktin e dhenies se vendimeve te drejta por edhe per te menjanuar rastet e berjes se kerkesave pa plotesuar kriteret per pranimin e tyre.

Ne kete aspekt jemi me te njejtin mendim te shumices per nevojen e unifikimit te praktikës. Po keshtu jemi me te njejtin mendim lidhur me te drejten e prokurorit per te bere ankim kunder vendimit te marre nga gjykata me te cilin eshte pranuar kerkesa per rishikim (siç eshte ne rastin ne shqyrtim qe prokurori me rekurs kerkon prishjen e vendimit nr. 197 date 21.12.2001 te Gjykates se Apelit Shkoder me te cilin eshte vendosur prishja e vendimit te Gjykates se Rrethit Gjyqesor Shkoder, pranimi i kerkeses se Edmir Gjokicajt per rishikim dhe kthimin e akteve gjykates se shkalles se pare per shqyrtimin e ceshtjes).

Sikurse permendem, eshte e nevojshme te dale qarte se çduhet kuptuar me shprehjen qe percakton germa “c” e nenit 450 te K.Pr.Penale “kane dale ose jane zbuluar prova te reja”. Kuptohet qarte se pari se pala qe kerkon rishikimin (i pandehuri apo prokurori) eshte e domosdoshme qe te paraqese prova te reja pra qe te mos jene administruar e mos i jene nenshtuar shqyrtimit me pare nga gjykata dhe qe te jete zbuluar mbas dhenies se nje vendimi penal qe ka marre forme te prere. Ne kete aspekt duhet pranuar se nuk mund te perbeje prove te re per te rishikuar vendimin nje prove qe eshte kerkuar gjate gjykimit te ceshtjes por qe per arsye te ndryshme nuk eshte marre nga gjykata dhe qe paraqet vlere provuese.

Nocionet “kane dale” ose “ jane zbuluar prova te reja” behen te qarta e te kuptueshme edhe nga vete termat qe perdoren por problemi kryesor qe shtrihet per diskutim e zgjidhje eshte se çduhet kuptuar me termin “prova te reja” e si do te merren ato.

Shumica ka mendimin se shkresat, dokumentat apo objektet e natyres materiale mund te paraqiten per rishikimin e vendimit vetem ne rast se ato marrin cilesine e proves sipas percaktimeve te bera ne K.Pr.Penale. Ne nenin 149 te K.Pr.Penale thuhet: “prova jane njoftimet mbi faktet e rrethanat

qe lidhen me vepren penale, qe merren prej burimeve te parashikuara ne ligjin procedural penal, ne perputhje me rregullat e caktuara prej tij dhe qe sherbejne per te vertetuar kryerjen ose jo te vepres penale, pasojat e ardhura prej saj, fajesine ose pafajesine e te pandehurit dhe shkallen e pergjegjesise se tij”, ndersa ne nenin 151 thuhet se “gjate hetimeve paraprake provat merren nga organi qe procedon” e “ne gjykim provat merren me kerkesen e paleve”.

Duke mos e pare te nevojshme te trajtojme llojet e provave qe parashikohen ne Kreun e II te K.Pr.Penale kemi mendimin se ne se do te zbatohet mendimi i shumices per menyren e marrjes se proves, çdo i pandehur apo mbrojtës do te vihej ne pamundesi te plote per te ushtruar te drejten e rishikimit. Ne se do te pranohej qe prove eshte ajo qe merret nga organi qe procedon apo nga gjykata, atehere shtrohet pyetja: si do te merren prej tyre ato fakte qe i pandehuri pretendon t'i paraqese si prova te reja? A kane ndonje detyrim ligjor organi i procedimit dhe gjykata te marrin me cilesine e proves ato qe paraqet i pandehuri me qellim per te rishikuar nje vendim te formes se prere? Keto organe jo vetem qe s'kane asnje detyrim por edhe provat merren prej tyre “gjate hetimeve paraprake” dhe “ne gjykim”. Duke ju referuar ketyre percaktimeve ligjore nuk do te ndodheshin para minimizimit te rasteve te rishikimit te vendimeve penale te formes se prere, por para moszbatimit teresor te gemes “c” te nenit 450 te K.Pr.Penale.

Theksuam se ne praktike jane pranuar per tu diskutuar si prova ne gjykim deklaratat e leshuara nga persona te ndryshem (noteriale apo te thjeshta) te cilat i jane nenshtruar vleresimit te gjykates ne se jane te mjaftueshme apo jo per tu pranuar te merren si prova. Edhe Kolegji Penal i Gjykates se Larte, ne ato pak raste qe ka shqyrtuar mbi rekursat e ushtruara, eshte bazuar ne po ato deklarata.

Nese do tu qendronim strikt termave qe jep neni 450/c i K.Pr.Penale eshte e nevojshme qe te jepem edhe rruget se si do te gjeje zbatim ai nen e nese shihet se nuk hapet horizont edhe me vendimin e shumices, ne se duhet qe ai te zbatohet, te studiohet mundesia e permiresimit apo ndryshimit te ligjit gje qe do te ishte me e drejte dhe aspak e kontestuar.

Ne rastin ne shqyrtim, Gjykata e Apelit Shkoder, ne marrjen e vendimit per pranimin e kerkeses per rishikim te Edmir Gjokicajt, ka marre per baze deklaratat noteriale te paraqitura prej tij, gje qe bazohet ne eksperiencen dhe praktiken shumevjecare te gjykatave te rrethit, te apelit e te Gjykates se Larte. Per rrjedhoje, vendimi duhet te trajtohet per kohen qe eshte marre e nje vendim gjykate qofte ky edhe unifikues i Kolegjeve te Bashkuara te Gjykates se Larte nuk mund te shtrije e te kete efekte prapavepruese por unifikon praktiken qe duhet te zbatohet ne te ardhmen. Per pasoje mendojme se nuk eshte i drejte edhe vendimi i marre per prishjen e vendimit te Gjykates se Apelit Shkoder.

GJYQTARET

**V. KONDILI, Y. MYRTJA, K. NGJELA, A.LAMAJ, N. KITA, V. METANI, Z. PODA,
V. BINERI**